

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 378/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Ivana Fiačana (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **HORNEX, a. s.**, Agátová 4D, Bratislava, IČO 35 802 570, zastúpenej Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, IČO 36 861 154, v mene ktorej koná advokát a konateľ spoločnosti Mgr. Martin Škubla, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 41Cob/81/2021-195 z 23. februára 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie týchto jej základných práv, zruší napadnuté uznesenie a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a odloží vykonateľnosť napadnutého uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že 3. augusta 2018 podala sťažovateľka na Okresnom súde Žiar nad Hronom žalobu, ktorou sa domáha voči žalovanému dlžníkovi – spoločnosti ARDIS, a. s., Žiar nad Hronom, zaplataenia sumy 687 434,50 eur s príslušenstvom. Toto konanie je vedené pod sp. zn. 24Cb/7/2018. Rozsudkom z 18. júna 2020 okresný súd žalobe vyhovel. Po podaní odvolania žalovaným Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 10. júna 2021 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu sťažovateľky zamietol.

3. Dňa 16. septembra 2021 podala sťažovateľka proti rozsudku odvolacieho súdu v konaní o zaplataenie peňažnej pohľadávky dovolanie. O dovolaní nebolo k dnešnému dňu rozhodnuté. Dovolacie konanie je na Najvyššom súde Slovenskej republiky vedené pod sp. zn. 4 Obdo 83/2021.

4. Vo vzťahu k výroku II (o priznaní nároku na náhradu trov konania žalovanému) a III (o priznaní nároku na náhradu trov odvolacieho konania žalovanému) podal sťažovateľ spolu s dovolaním návrh na odklad vykonateľnosti podľa § 444 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Vo vzťahu k výroku I (o zmene tohto výroku tak, že sa žaloba zamieta) podal sťažovateľ 27. apríla 2022 návrh na odklad právoplatnosti tohto výroku podľa § 444 CSP. O týchto návrhoch nebolo dosiaľ rozhodnuté.

5. Dňa 18. júna 2020 podala sťažovateľka v súvislosti s uvedeným konaním o zaplatenie peňažnej pohľadávky na Okresnom súde Žiar nad Hronom voči spoločnosti ARDIS ZH, a. s., Žiar nad Hronom, žalobu o určenie neúčinnosti právnych úkonov. Sťažovateľka teda v tomto spore vystupuje ako ukrátený veriteľ a žalovaný (ARDIS ZH, a. s.) ako osoba, ktorá mala z odporovateľných právnych úkonov dlžníka (ARDIS, a. s.) prospech. Toto konanie o určenie neúčinnosti právnych úkonov je na Okresnom súde Žiar nad Hronom vedené pod sp. zn. 28Cb/1/2020.

6. Dňa 14. júla 2020 podal žalovaný v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov návrh na prerušenie konania podľa § 164 CSP, a to do právoplatného skončenia konania o zaplatenie. Dňa 27. októbra 2020 vydal okresný súd uznesenie č. k. 28Cb/1/2020-115, ktorým konanie o určenie neúčinnosti právnych úkonov prerušil do právoplatného skončenia konania o zaplatenie. Proti tomuto uzneseniu nepodala žiadna strana odvolanie. Uznesenie o tomto prvom prerušení konania stratilo účinnosť právoplatnosťou rozsudku v konaní o zaplatenie.

7. Dňa 4. augusta 2021 podala sťažovateľka v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov na okresnom súde druhý návrh na prerušenie konania podľa § 164 CSP, a to do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní sťažovateľky proti rozsudku odvolacieho súdu v konaní o zaplatenie.

8. Dňa 8. októbra 2021 vydal Okresný súd Žiar nad Hronom uznesenie č. k. 28Cb/1/2020-174, ktorým konanie o určenie prerušil do rozhodnutia o dovolaní sťažovateľky v konaní o zaplatenie. Proti tomuto druhému uzneseniu o prerušení konania o určenie neúčinnosti právnych úkonov podal žalovaný odvolanie.

9. Dňa 23. februára 2022 vydal Krajský súd v Banskej Bystrici napadnuté uznesenie, ktorým o dovolaní žalovaného rozhodol tak, že zrušil uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 28Cb/1/2020-174 z 8. októbra 2021, teda uznesenie o druhom prerušení konania o určenie neúčinnosti právnych úkonov, a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Podľa krajského súdu je prerušenie konania na uvážení súdu. Okresnému súdu vytkol, že nevyužil iné vhodné opatrenie, (napr. vyriešenie predbežnej otázky) slúžiace účelu racionalizácie organizácie postupu pri vedení príslušného konania. Súd by mal postupovať tak, aby ochrana práv strán bola nielen rýchla, ale aj účinná. Odvolací súd konštatuje, že každé prerušenie konania narušuje právo strany na rýchle a hospodárne prejednanie sporu, preto súd musí vždy posúdiť, či sú dôvody na prerušenie konania natoľko závažné, aby odôvodnili odloženie rozhodnutia vo veci samej. Okresnému súdu tiež vytkol to, že nevzal do úvahy skutočnosť, že v konaní o zaplatenie je vydaný rozsudok, ktorý je právoplatný, je teda právne záväzný a vykonateľný. CSP podaním ďalšieho opravného prostriedku odkladný účinok nepriznáva, pokiaľ o ňom nerozhodne súd. Prerušenie konania považuje skôr za výnimku ako za pravidlo, preto mal v záujme hospodárnosti a rýchlosti súdneho konania pokračovať v konaní a v prípade rozhodnutia odvolacieho súdu v jeho prospech môže sťažovateľka využiť inštitút obnovy konania.

10. Toto uznesenie krajského súdu o zrušení druhého uznesenia o prerušení konania a vrátení veci okresnému súdu je napadnuté touto ústavnou sťažnosťou. Proti napadnutému uzneseniu nie je dovolanie prípustné (§ 419 a nasl. CSP).

11. Ústavný súd sa oboznámil aj so súdnym spisom v predmetnej veci a zistil, že 3. mája 2022, teda po podaní tejto ústavnej sťažnosti, okresný súd vydal v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov vedenom pod sp. zn. 28Cb/1/2020 rozsudok, v ktorom rozhodol o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Zároveň zamietol aj žalobu vo veci samej a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka odvolanie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

12. Sťažovateľka podala proti uzneseniu krajského súdu o zrušení druhého uznesenia o prerušení konania a vrátení veci okresnému súdu túto ústavnú sťažnosť, ktorou namieta porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

13. Sťažovateľka namieta nesprávny výklad § 164 CSP, podľa ktorého *„ak súd neurobí iné vhodné opatrenia, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na také konanie podnet“*. Uvádza, že krajský súd nesprávne vychádzal z toho, že konanie o zaplatenie bolo právoplatne skončené, pritom nezobral do úvahy, že prebieha dovolacie konanie, s čím sa krajský súd nijako nevysporiadal. Ďalej je toho názoru, že len rozdielny právny názor na vhodnosť prerušenia konania nie je dôvodom na zrušenie rozhodnutia okresného súdu. Aj v otázke vhodnosti však považuje názory krajského súdu za nesprávne, pretože prerušením konania nie sú žiadne práva žalovaného porušené. Nesúhlasí ani s argumentáciou krajského súdu o možnosti využiť iné vhodné opatrenie, napr. predbežnú otázku, a túto argumentáciu v ústavnej sťažnosti podrobne rozvíja. Poukazuje na komentárovú literatúru, podľa ktorej nie je vhodné, aby dva sudy rozhodli o tej istej otázke odlišne, a pri prerušení konania treba prihliadať na vhodnosť, dĺžku konania a právo sporových strán na rýchlu ochranu a zamedzenie prípadných odlišných rozhodnutí o tej istej otázke. Nesúhlasí s tým, že krajský súd v napadnutom uznesení vlastne prejudikoval, ako má okresný súd rozhodnúť vo veci samej, čo však môže spôsobiť nejednotnosť právnych záverov v prípade, ak bude sťažovateľka úspešná v dovolacom konaní. Nesúhlasí ani s názorom krajského súdu, že sťažovateľka bude mať po prípadnom úspechu v dovolacom konaní možnosť použiť žalobu na obnovu konania o neúčinnosti právnych úkonov. Súd žalobe o obnovu konania totiž nemusí vyhovieť. Tiež uvádza, že tým, že krajský súd hovorí o možnosti obnovy konania, vlastne pripúšťa, že rozhodnutie v dovolacom konaní v konaní o zaplatenie má zásadný vplyv na prebiehajúce konanie o určenie neúčinnosti právnych úkonov. Potom je zásah v podobe prerušenia konania o určenie neúčinnosti právnych úkonov menej závažný a šetrnejší ako zásah v podobe žaloby o obnovu konania, ktorá zasiahne do právoplatnosti tohto konania. V neposlednom rade sťažovateľka poukazuje na to, že po prípadnom zamietnutí žaloby v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov nebude mať k dispozícii žiadny opravný prostriedok, pretože stav tohto konania nezakladá žiadny odvolací dôvod. Na základe uvedeného postupu krajského súdu sťažovateľka zastáva názor, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd skúmal, či nie sú dané dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

15. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním sťažnosti považuje za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony a pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (napr. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Ústavný súd touto optikou posudzoval aj sťažovateľkou označené zásahy do jej základných práv a slobôd.

16. Vzhľadom na charakter (konkrétne „nemeritórnosť“) napadnutého uznesenia, musí ústavný súd najprv priblížiť poznatok, že ústavná sťažnosť je na rozdiel od tradičných opravných prostriedkov budovaných „zdola“ skonštruovaná dodatočne – „zhora“, aby pokryla rozhodnutia a zásahy verejnej moci v ich celej šírke a rozmanitosti. Táto unikátna univerzálnosť ústavnej sťažnosti umožňuje prieskum rôznych paralelných konaní (napr. námietkové konanie), ale napríklad aj také rozhodnutie, ktorým sa vymedzuje predmet konania (II. ÚS 50/2015, II. ÚS 356/2016). Z uvedeného avšak vyplýva aj to, že ústavný súd prispôsobuje intenzitu prieskumu typu napadnutého rozhodnutia a musí vnímať aj stav veci v čase rozhodovania.

17. Ústavný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že výklad § 164 CSP v napadnutom uznesení je v prípustných ústavných medziach. Ústavný súd napadnuté uznesenie posudzoval v dvoch rovinách.

18. V prvej rovine sa najskôr zaoberal vzťahom konania o zaplatenie peňažnej pohľadávky a konania o určenie neúčinnosti právnych úkonov a dospel k záveru, že tieto konania navzájom úzko súvisia, pretože rozhodnutie v konaní o zaplatenie rieši prejudiciálnu otázku (existenciu vymáhateľnej pohľadávky) v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov. Je preto rozumné a vhodné, ak súd konanie o určenie neúčinnosti právnych úkonov preruší až do skončenia konania o zaplatenie. Ide o pomerne typický prípad prerušenia konania, ktorý možno subsumovať pod § 164 CSP o prerušení konania. Otázkou však v tomto prípade bolo, či je rozumné a vhodné konanie prerušiť aj po právoplatnosti rozsudku v konaní o zaplatenie. Ustanovenie § 164 CSP právoplatnosť súvisiaceho konania ako podmienku na (ne)prerušenie konania neustanovuje. Je teda na úvahe súdu, či prerušenie konania aj po právoplatnosti konania o zaplatenie možno považovať za praktické, rozumné a vhodné. Krajský súd prerušenie konania po právoplatnosti rozsudku v konaní o zaplatenie ako vhodné nevyhodnotil, a to najmä s poukazom na právo na rozhodnutie veci bez zbytočných priťahov. Ako prípadnú možnosť zohľadnenia vyhovujúceho rozhodnutia v dovolacom konaní poukázal na možnosť použiť žalobu o obnovu konania. V záujme rýchleho a hospodárneho rozhodnutia vo veci nepovažoval za vhodné opätovne konanie prerušovať.

19. Podľa ústavného súdu prerušenie konania aj po právoplatnosti rozsudku v konaní o zaplatenie v tomto type konania môže byť vhodným a najmä praktickým procesným nástrojom ako zabrániť

dvom protichodným rozhodnutiam. Ide totiž o dve úzko súvisiace konania a prerušenie konania je legitímny zákonom predpokladaný spôsob vedenia súdneho konania, ktoré však sleduje iný legitímny cieľ – v tomto prípade zamedzenie vzniku dvoch protichodných rozhodnutí. Ak by totiž dovolací súd vyslovil právny názor v prospech existencie pohľadávky sťažovateľky a dokonca právoplatný rozsudok v konaní o zaplatenie priamo zmenil, je zrejmé, že zamietnutie žaloby v konaní o neúčinnosti právnych úkonov vychádza z nesprávneho predpokladu, že pohľadávka žalobcu (sťažovateľky) nie je. Na druhej strane však také účinky nemožno prezumovať, je potrebné vychádzať toho, že rozsudok v konaní o zaplatenie nadobudol právoplatnosť.

20. V druhej rovine sa ústavný súd zaoberal aktuálnym stavom konania o neúčinnosť právnych úkonov. Zo súdneho spisu zistil, že v konaní o určenie neúčinnosti právnych úkonov okresný súd vydal 3. mája 2022 rozsudok vo veci samej, ktorým návrh na prerušenie konania zamietol a takisto zamietol aj žalobu vo veci samej, odvolávajúc sa na neexistenciu vymáhateľnej pohľadávky žalobcu. O návrhu sťažovateľky o prerušení konania tak bolo po zrušení a vrátení veci krajským súdom napadnutým uznesením teda opätovne rozhodnuté okresným súdom. Napadnuté uznesenie tak vlastne nie je už posledným rozhodnutím o návrhu sťažovateľky na druhé prerušenie konania, ale je to ďalšie pre sťažovateľku nevyhovujúce rozhodnutie, ktoré však nie je predmetom tejto ústavnej sťažnosti.

21. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia uzavrel, že krajský súd nepostupoval arbitrárne, a hoci jeho právne úvahy nemusia znamenať jediné správne a praktické vyriešenie situácie sporových strán, výklad jednotlivých právnych noriem možno považovať za ústavne akceptovateľný a v prípustných medziach.

22. Týmto ústavný súd nelegitimizuje prípadné nesprávne, resp. nepraktické právne postupy všeobecných súdov, avšak uvádza, že posudzovanie veci z pohľadu ústavnej konformnosti nemožno rozšíriť na akékoľvek nedostatky, ktoré sa pritom nemohli prejaviť v arbitrárnom postupe súdov a v nimi vydaných rozhodnutiach (II. ÚS 71/2021). Ústavný súd konštatuje, že právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces porušené nebolo.

23. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ústavný súd na základe uvedeného odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu